Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Kennisnotitie

Voortgangsrapportage SPARK project 2026-1

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T 088 689 89 89

Auteurs:
Harm Heusinkveld
Centrum:
GZB
Contact:
harm.heusinkveld@rivm.nl
Kenmerk:
KN-2026-0015
DOI:
10.21945/RIVM-KN-2026-0015
Datum:
30 maart 2026

In 2024 kreeg het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) een additionele opdracht om wetenschappelijk onderzoek te doen naar de mogelijke relatie tussen bestrijdingsmiddelen en het ontstaan van de ziekte van Parkinson. Het project, met als acroniem SPARK (Strategies for regulatory assessment of PARKinson's disease), heeft als doel een teststrategie te ontwikkelen waarmee de mogelijke relatie tussen gewasbeschermingsmiddelen en de ziekte van Parkinson onderzocht kan worden. De opdracht is op 3 oktober 2024 gestart. Deze rapportage beschrijft de voortgang van het project sinds september 2025. De benodigde activiteiten voor dit project zijn ingedeeld in de volgende onderdelen:

1. De teststrategie en -methodes
2. De wetenschappelijke adviescommissie
3. Disseminatie van de onderzoeksresultaten
4. Stakeholders en communicatie
5. Projectmanagement

In deze voortgangsrapportage zal in worden gegaan op de voortgang van de onderdelen 1, 2, en 4.

1. De teststrategie en -methodes

Binnen het SPARK project wordt een teststrategie uitgewerkt voor het bepalen van het effect van chemische stoffen op het ontstaan van de ziekte van Parkinson. Om tot deze teststrategie te komen wordt eerst een literatuuronderzoek gedaan om een actueel overzicht te krijgen van beschikbare testmethoden die kunnen worden opgenomen in de teststrategie. Uit dit literatuuronderzoek volgen later in het project twee voorstellen: een voor het aanpassen van bestaande wettelijk verplichte veiligheidsstudies in knaagdieren, en een voor een teststrategie die is gebaseerd op vernieuwende, bij voorkeur proefdiervrije, testmethodes.

Literatuurstudie
Het projectteam heeft vanuit een eerste selectie aan overzichtsartikelen een inventarisatie gemaakt van modellen en testparameters die mogelijk geschikt kunnen zijn voor het aanpassen van bestaande wettelijk verplichte veiligheidsstudies in knaagdieren, en voor een teststrategie die is gebaseerd op vernieuwende, bij voorkeur proefdiervrije, testmethodes. Potentieel geschikte modellen en testparameters worden getoetst aan bestaande kennis over het ontstaan van Parkinson bij de mens. Hiervoor worden aanvullende literatuurstudies gedaan. Een voorstel voor testparameters en eventuele onzekerheden hieromtrent zullen worden voorgelegd aan de experts in de wetenschappelijke adviescommissie. Geschikte *in vitro* methodes zullen in het laboratorium van het RIVM getest worden op hun bruikbaarheid. Voorstudies worden momenteel opgezet. Methoden die geschikt zijn om de wettelijke veiligheidstesten in knaagdieren uit te breiden zullen, in opdracht van het RIVM, worden getest bij een extern contractlaboratorium.

Aansluiting bij lopend onderzoek
Naast het literatuuronderzoek werkt het RIVM blijvend aan aansluiting bij lopende nationale en internationale onderzoeksprojecten op gerelateerde onderwerpen (zie ook kennisnotitie 2025-2). Dit met als doel om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen in testmethoden, om waar mogelijk synergie te vinden met het SPARK project, en om dubbel werk te voorkomen.

2. De wetenschappelijke adviescommissie

Het opzetten van de hierboven genoemde teststrategieën zal gebeuren in samenspraak met verschillende deskundigen, zoals experts op het gebied van de ziekte van Parkinson, op het gebied van testmethodes en wet- en regelgeving, en onderzoekers van instanties die risico's van chemische stoffen beoordelen. Deze experts worden samengebracht in een wetenschappelijke adviesraad.
Om tot een goede samenstelling van de wetenschappelijke adviescommissie te komen, is door het projectteam in kaart gebracht welke expertise benodigd is om het projectteam inhoudelijk en procedureel te kunnen adviseren. In december 2025 is een onafhankelijk voorzitter aangesteld, leden voor de wetenschappelijke adviescommissie zijn uitgenodigd voor deelname, en de eerste bijeenkomst is gepland.

4. Stakeholders en communicatie

Dit onderzoek gaat over een complex en maatschappelijk relevant onderwerp waar veel stakeholders bij betrokken zijn. Het onderzoek moet daarom zo helder mogelijk aan verschillende stakeholdergroepen gecommuniceerd worden. Als onderdeel hiervan zal, bijvoorbeeld, in de nabije toekomst het SPARK project gepresenteerd worden binnen de maatschappelijke klankbordgroep van het onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden (OBO2).

De onderwerppagina over het SPARK project is geactualiseerd (https://www.rivm.nl/bestrijdingsmiddelen/spark en https://www.rivm.nl/en/bestrijdingsmiddelen/spark). Op de onderwerppagina is informatie te vinden over de aanpak, de voortgang en de resultaten van het project. Via deze pagina worden ook de voortgangsrapportages gepubliceerd. De informatie op de pagina wordt, waar van toepassing, periodiek geactualiseerd.